

IZVJEŠĆE

O FUNKCIONIRANJU SUSTAVA KOLEKTIVNOGA OSTVARIVANJA AUTORSKOGA I SRODNIH PRAVA U BOSNI I HERCEGOVINI ZA RAZDOBLJE 2005 - 2010. GODINA

Mostar, listopad 2011. godine

SADRŽAJ

Pravni temelj.....	3
I. Uvodne napomene o sustavu kolektivnoga ostvarivanja autorskoga i srodnih prava.....	3
II. Funkcioniranje sustava autorskoga i srodnih prava u Bosni i Hercegovini u razdoblju od 2005. do 2010. godine.....	5
III. Zaključak.....	7
IV. Efekti primjene Zakona o kolektivnome ostvarivanju autorskoga i srodnih prava („Službeni glasnik BiH” broj 63/10).....	8
V. Prijedlog zaključka.....	10
VI. Dodatak: Poslovanje postojećih kolektivnih organizacija.....	
1. Poslovanje „Sine qua non” d.o.o. Sarajevo.....	DODATAK 1.
2. Poslovanje UG „Uzus” Sarajevo.....	DODATAK 2.
3. Poslovanje UG „Kvantum” Bijeljina.....	DODATAK 3.
4. Poslovanje „Elta-kabel” d.o.o. Doboj.....	DODATAK 4.

IZVJEŠĆE

o funkcioniranju sustava kolektivnoga ostvarivanja autorskoga i srodnih prava u Bosni i Hercegovini u razdoblju 2005 – 2010. godina

Pravni temelj

Izradom ovoga Izvješća Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine izvršava svoju obvezu koja proistječe iz:

- članka 12. Zakona o kolektivnome ostvarivanju autorskoga i srodnih prava („Službeni glasnik BiH” broj 63/10);
- zaključka sa 80. sjednice Zastupničkoga doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, održane 30.6.2010. godine, koji je usvojen uz toč. 4. i 5. dnevnoga reda – Prijedlog Zakona o autorskome i srodnim pravima i Prijedlog Zakona o kolektivnome ostvarivanju autorskoga i srodnih prava, koji glasi: **"Ustavnopravno povjerenstvo Zastupničkoga doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine godinu nakon usvajanja zakona iz toč. 4. i 5. razmotrit će efekte njihovih izmjena i eventualno predložiti izmjene i dopune"**;
- zaključka sa 48. sjednice Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, održane 13.7.2010. godine, koji je usvojen uz toč. 5. i 6. dnevnoga reda - Prijedlog Zakona o autorskome i srodnim pravima i Prijedlog Zakona o kolektivnome ostvarivanju autorskoga i srodnih prava, koji glasi: **„Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine traži od Vijeća ministara Bosne i Hercegovine da, nakon godinu dana od dana usvajanja Zakona o kolektivnome ostvarivanju autorskoga i srodnih prava, Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine podnese izvješće o efektima primjene navedenoga zakona"**;
- zaključka sa 130. sjednice Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, održane 19.8.2010. godine, kojim je Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine **zadužen da, godinu po usvajanju Zakona o autorskome i srodnim pravima i Zakona o kolektivnome ostvarivanju autorskoga i srodnih prava, sačini i Vijeću ministara Bosne i Hercegovine podnese izvješće o efektima primjene navedenih zakona.**

I. Uvodne napomene o sustavu kolektivnoga ostvarivanja autorskoga i srodnih prava

Subjektivno autorsko pravo, kao i subjektivna srodna prava pripadaju kategoriji privatnih prava. Bit imovinskih ovlasti koje su sadržane u ovim subjektivnim pravima svodi se na ovlasti titulara da ubere ekonomsku korist od uporabe predmeta zaštite u sferi javne komunikacije. Te ovlasti čine imovinu titulara prava kojom on upravlja sukladno svojoj volji i interesima. Temeljni akt toga upravljanja jeste akt volje da se drugoj osobi zabrani, ili, pod određenim uvjetima, dopusti uporaba predmeta zaštite. Zabrana djeluje *ex lege*, budući da su imovinska prava titulara isključive naravi i djeluju prema svima. Dopuštanje drugoj osobi da rabi predmet zaštite titular prava formalizira zaključenjem ugovora sa zainteresiranom osobom (korisnikom predmeta

zaštite). U slučajevima kad osobno titular prava zaključuje ugovor, ili to čini posredstvom zastupnika koji, na temelju ovlasti, djeluje u ime i za račun titulara prava, govori se o individualnome ostvarivanju prava.

Individualno ostvarivanje autorskoga i srodnih prava nosi u sebi jedan sustavni problem. Naime, za pojedine vrste predmeta zaštite (npr., glazbena djela, interpretacije, fonogrami) i pojedine oblike njihove uporabe (npr., emitiranje na RTV) zakonita uporaba podrazumijeva potrebu permanentnoga pregovaranja i zaključivanja velikoga broja ugovora sa mnogobrojnim zainteresiranim korisnicima, ubiranje naknade za uporabu od velikoga broja subjekata, kao i praćenje izvršenja tih ugovora, uključujući i traženje sudbene zaštite u slučaju povrede prava. Ta činjenica izlaže ne samo titolare prava već i korisnike predmeta zaštite transakcijskim troškovima koji su toliko visoki da obesmišljavaju i onemogućavaju poslovanje na taj način. Još od polovice 19. stoljeća odgovor na ovaj izazov sadržan je u konceptu kolektivnoga ostvarivanja autorskoga i srodnih prava.

Svrha kolektivnoga ostvarivanja prava je omogućiti velikome broju korisnika masovnu zakonitu uporabu predmeta zaštite velikoga broja titulara prava uz zaključenje jednoga ili svega dva-tri ugovora sa isto toliko suugovarača, kako bi se transakcijski troškovi sveli u razumne okvire. Bit kolektivnoga ostvarivanja prava je u tomu da titulari prava ovlaste jednoga subjekta koji će u svoje ime, a za njihov račun uspostavljati pravne odnose sa korisnicima i od njih ubirati naknadu. Kako bi mogao djelovati prema korisnicima u svoje ime, taj subjekt mora koncentrirati u svome portfoliju prava na uporabu predmeta zaštite svih titulara koji su ga ovlastili. Zato titulari prava tome subjektu prenose svoje isključive ovlasti na uporabu svojih predmeta zaštite, a on iste ovlasti ugovorom ustupa korisnicima. Na taj način, kad jedan korisnik (npr., RTV postaja) zaključi ugovor s tim subjektom, on je za cijelo ugovorno razdoblje osigurao pravo da koristi sve predmete zaštite svih titulara prava za čiji račun taj subjekt djeluje. Tehnički naziv toga subjekta jeste „organizacija za kolektivno ostvarivanje prava“ (u daljnjem tekstu: organizacija).

Sa stajališta građanskoga prava, odnos između titulara prava i organizacije temelji se na dva tipa ugovora. Jedan ugovor je o isključivome ustupanju imovinskih ovlasti organizaciji za predmete zaštite pojedinoga titulara prava. Na taj način organizacija postaje subjekt više vrsta imovinskih ovlasti na velikome broju predmeta zaštite mnogobrojnih titulara prava. Drugi tip ugovora je ugovor o komisionu kojim svaki titular prava (komitent) naloži organizaciji da u svoje ime, a za njegov račun (dakle, u statusu komisionara) stavi u promet imovinske ovlasti koje je pribavila, tj. ustupi ih uz naknadu svakom zainteresiranome korisniku. Budući da djeluje za račun titulara prava, organizacija je dužna, po odbitku svoje provizije (naknade za uslugu), raspodijeliti titularima prava naknadu ubranu od korisnika.

Ovaj temeljni koncept organizacije može funkcionirati na osnovi općih pravila obligacijskoga prava bez posebnih propisa o kolektivnome ostvarivanju prava. Povijesno gledano, to je i bio slučaj u razvijenim europskim državama tijekom druge polovice 19. i prve polovice 20. stoljeća. U biti, to je bio slučaj i u Bosni i Hercegovini sve do donošenja Zakona o kolektivnome ostvarivanju autorskoga i srodnih prava („Službeni glasnik BiH“ broj 63/10), odnosno do početka njegove primjene 11.8.2010. godine. Posebni propisi o kolektivnome ostvarivanju prava imaju cilj imperativnim normama smanjiti autonomiju volje ugovornih strana na relaciji titular prava – organizacija – korisnik, te na taj način smanjiti prostor za eskalaciju problema koji su takvom sustavu imanentni. Temeljne odlike modernoga sustava kolektivnoga ostvarivanja prava su:

- neprofitni karakter organizacije,
- specijalizacija organizacije za kolektivno ostvarivanje određenih prava na određenim vrstama predmeta zaštite,
- *de iure* ili *de facto* monopolski položaj organizacije (pošto je praksa funkcioniranja kolektivnoga ostvarivanja prava pokazala da konkurencija među organizacijama ne daje

dobre rezultate kako sa stajališta smanjenja transakcijskih troškova, tako i pravne sigurnosti korisnika, jedna od prvih stvari koje su uređene posebnim propisima o kolektivnome ostvarivanju prava jeste uvođenje monopolskoga položaja organizacije),

- demokratičnost upravljanja organizacijom,
- transparentnost njezina rada,
- zabrana diskriminatorne prakse organizacije prema pojedinim titularima prava, kao i prema pojedinim korisnicima,
- pravičnost u raspodjeli ubrane naknade titularima prava,
- efikasnost u materijalnome poslovanju,
- državni nadzor nad radom organizacija.

II. Funkcioniranje sustava autorskoga i srodnih prava u BiH u razdoblju od 2005. do 2010. godine

Analizirajući situaciju u Bosni i Hercegovini tijekom razdoblja 2005 - 2010. godina, mora se konstatirati da materija kolektivnoga ostvarivanja prava bitno nije bila uređena. Osim što je utvrdio mjerodavnost Instituta da izdaje dozvolu za rad organizaciji, kao i da vrši nadzor nad njezinim funkcioniranjem pod uvjetima propisanim Pravilnikom o stručnim kriterijima za obavljanje djelatnosti ostvarivanja autorskoga prava i srodnih prava („Službeni glasnik BiH” broj 10/02), Zakon o autorskome i srodnim pravima u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH” br. 7/02 i 76/06, u daljnjem tekstu: Zakon iz 2002. godine) sva specifična pitanja sustava kolektivnoga ostvarivanja prava ostavio je otvorenim. Štoviše, u Zakonu iz 2002. godine nigdje nije ni spomenut pojam kolektivnoga ostvarivanja prava, već je, umjesto toga, korišten izraz „ostvarivanje prava posredstvom zastupnika”. Iako izravno oprečan pojmu kolektivnoga ostvarivanja prava, u praksi je ovaj izraz tumačen kao kolektivno ostvarivanje prava, a izraz „zastupnik” je tumačen kao „organizacija”. Uređenje spomenutih elemenata koji čine osobenost sustava kolektivnoga ostvarivanja prava potpuno je izostalo.

Na temelju mjerodavnosti iz čl. 87, 106. i 109. Zakona iz 2002. godine i primjenom stručnih kriterija utvrđenih Pravilnikom, Institut za standarde, mjeriteljstvo i intelektualno vlasništvo BiH (pravni prethodnik današnjega Instituta za intelektualno vlasništvo BiH za poslove u području intelektualnoga vlasništva) dodijelio je dozvole sljedećim specijaliziranim pravnim osobama:

1. **„Sine qua non” d.o.o. Sarajevo**, Agencija za zastupanje i zaštitu autorskih prava, za ostvarivanje:
 - prava autora na temelju ovlasti autora, ovlasti organizacija autora ili drugih nositelja autorskih prava,
 - prava umjetnika izvođača na temelju ovlasti umjetnika izvođača, organizacija umjetnika izvođača ili drugoga nositelja prava umjetnika izvođača.(*akt broj: IP-5694/02-01SŽ od 4.6.2002. godine*)
2. **UG „Uzus” Sarajevo**, Udruga neovisnih muzičkih autora, izvođača, aranžera i javnih ličnosti, za ostvarivanje:
 - prava umjetnika izvođača na temelju ovlasti umjetnika izvođača, organizacija umjetnika izvođača ili drugoga nositelja prava umjetnika izvođača.(*akt broj: IP-5472/03-01SŽ od 30.7.2003. godine*)

3. **UG „Kvantum” Bijeljina**, Udruga za zaštitu diskografskih izdanja iz Bijeljine, za:
- obavljanje djelatnosti ostvarivanja prava proizvođača fonograma.
(akt broj: IP-5333/05-04VL od 10.10.2005. godine)

4. **„Elta-kabel” d.o.o. Dobo**j, Poduzeće za prijenos zvuka, slike ili ostalih informacija kablovima, za:
- obavljanje djelatnosti ostvarivanja autorskoga prava i prava radiodifuznih organizacija.
(akt broj: IP-3905/06-04VL od 6.5.2006. godine).

Iz dozvola dodijeljenih postojećim organizacijama je vidljivo da postoji djelomično preklapanje njihova djelokruga, što je omogućilo stvaranje konkurencije među organizacijama. Sa stajališta modernoga sustava kolektivnoga ostvarivanja autorskoga prava, ta nepovoljna okolnost posljedica je nepostojanja zakonske odredbe koja bi zabranila takvu pojavu. U tome smislu, Institut nije imao zakonski temelj da dozvolama koje izdaje razgraniči djelokrug pojedinih organizacija.

Prvi problem koji se pojavio je legitimacija organizacije da pred korisnicima istupa u svoje ime, a za račun titulara prava. Komisioni posao je valjan ako komisionar ima ono isključivo pravo koje želi ustupiti korisniku. To znači da se organizacija (komisionar) mora legitimirati pred korisnikom putem spiska titulara prava (komitenata), spiska predmeta zaštite (tzv. repertoara) i spiska konkretnih imovinskih ovlasti koje je od njih pribavila. To ima nekoliko posljedica. Prva posljedica je da odluka korisnika hoće li zaključiti ugovor sa organizacijom ovisi o tomu nalazi li se na tim spiskovima ono što korisniku treba; druga je da postoji mogućnost da neka druga organizacija nudi korisniku repertoar nekih drugih titulara prava pod uvjetima koji su povoljniji. U Bosni i Hercegovini, kako je već rečeno, stupanjem na snagu Zakona iz 2002. godine uveden je postupak izdavanja dozvole za rad organizacijama. Organizacije, kao, primjerice, „Sine qua non” d.o.o., takvu dozvolu za rad rabile su kao legitimaciju pred korisnicima, predstavljajući se kao jedini komisionar svih titulara prava iz specijalizacije koja je dozvolom definirana. Iz načina njihova poslovanja nije bilo vidljivo da one na kolektivan način ostvaruju prava samo ograničenoga broja titulara, te da korisnici, usprkos zaključenome ugovoru sa tom organizacijom i plaćanju naknade utvrđene tarifom, veliki broj predmeta zaštite iz njezine specijalizacije i dalje rabe nezakonito. Praksa da se članstvom u udrugama titulara prava (npr., glazbenih autora) u organizaciji automatski i skupno ustupaju njihove imovinske ovlasti i zaključuje ugovor o komisionu manjkava je sa stajališta propisa obligacijskoga prava, te nikakva državna dozvola za rad organizacije ne može konvalidirati tu manu. U tome smislu, primjetna je pojava da su organizacije korisnicima „ustupale” i ona prava koja nemaju, tako da su korisnici koji su organizaciji plaćali naknadu za uporabu predmeta zaštite iz njezine specijalizacije bili u zabludi o opsegu repertoara za koji su pribavili prava. Ovaj problem nepotpune legitimacije organizacije svakako je negativno utjecao na spremnost korisnika da zaključuju ugovore sa njome.

Drugi problem se odnosi na statusni oblik organizacije, a povezan je sa pitanjem je li organizacija profitni ili neprofitni subjekt. iz spiska organizacija koje su dobile dozvolu Instituta evidentno je da su „Sine qua non” i „Elta-kabel” gospodarska društva sa ograničenom odgovornošću, a „Uzus” i „Kvantum” udruge. U uvjetima kad Zakon iz 2002. godine nije propisao da organizacija mora biti neprofitni subjekt, jasno je da nije moglo biti nikakvih ograničenja za slobodu izbora statusnoga oblika koji će organizacija imati. Ipak, ne može se previdjeti činjenica da organizacijska struktura i način upravljanja gospodarskim društvom sa ograničenom odgovornošću manje pogoduju neprofitnosti organizacije nego što je slučaj sa udrugom. Ovo pitanje je važno zato što se tiče najdublje smisla kolektivnoga ostvarivanja prava, a to je da titulari prava svojom voljom povjere organizaciji da za njihov račun ostvaruje prava, odnosno ubire naknadu za uporabu predmeta zaštite. U tome smislu, neprofitni karakter organizacije je njezino „prirodno” svojstvo o čijem očuvanju se staraju titulari prava koji su organizaciju stvorili radi svojih ekonomskih interesa, a ne zbog nje same. Kad organizacija ima karakter gospodarskoga društva sa ograničenom odgovornošću, jasno je da titulari prava nisu

njezini utemeljitelji, niti da upravljaju njome, jer taj oblik organizacije pravne osobe nema tijela u kojima bi oni bili zastupljeni.

Na to se nadovezuju problemi demokratičnosti, transparentnosti i efikasnosti rada organizacije. Naime, postoji rizik da se organizacija otuđi od svojih komitenata i počne davati primat interesima svojih utemeljitelja (ukoliko to nisu komitenti) ili uposlenih. Kako bi se to spriječilo, neophodno je da postoje mehanizmi kojima komitenti (titulari prava) ostvaruju demokratsku kontrolu rada organizacije putem odgovarajućih tijela upravljanja na kojima se donose planovi rada i kojim se polažu računi poslovanja. Sve organizacije u Bosni i Hercegovini u izvještajnome razdoblju manifestirale su naglašen deficit transparentnosti i demokratičnosti svoga rada, čime su dovele u sumnju svoju temeljnu misiju.

Pošto je potpuno jasno da organizacija mora iz ubrane naknade pokrivati troškove svoga rada, pitanje odnosa između sredstava koja su raspodijeljena na ime naknade titularima prava, s jedne, i troškova rada organizacije, s druge strane, jedan je od indikatora efikasnosti njezina rada, odnosno opravdanja njezina postojanja. Iako sve organizacije u Bosni i Hercegovini u izvještajnome razdoblju iskazuju visok stupanj ekonomske neefikasnosti (pojedine troše sav ili gotovo sav novac na pokriće troškova svoga rada), evidentno je da to pitanje titulari prava ni u jednoj nisu pokrenuli putem upravljačkih mehanizama organizacije, već je to sporadično činjeno putem medija. To samo potvrđuje konstataciju da su organizacije u Bosni i Hercegovini otuđene od titulara prava zbog kojih bi trebale postojati i da slijede neke partikularne interese svojih utemeljitelja, rukovoditelja ili uposlenih.

Konačno, nedemokratičnost i netransparentnost poslovanja organizacije predstavljaju temelj za sumnju u pravičnost kao logično načelo raspodjele ubrane naknade titularima prava. Upadljivo odsustvo podataka o tomu koji se kriteriji primjenjuju prigodom određivanja iznosa koji se raspodjeljuje pojedinim titularima prava, kao i konkretnih iznosa koji su raspodijeljeni navodi na zaključak da se ti podaci čuvaju kao tajna koja bi, u slučaju njezina otkrivanja, mogla kompromitirati organizaciju i baciti nepovoljno svjetlo na njezin rad.

Prigodom donošenja opće ocjene o radu organizacija u Bosni i Hercegovini u izvještajnome razdoblju, kao i o aktivnostima Instituta na kontroli njihova rada, mora se imati u vidu sljedeće:

- svi podaci o poslovanju organizacija pribavljeni su od njih samih, a ne neovisnim i stručnim istraživanjem. To znači da se ovo izvješće ograničava na analizu neprovjerenih podataka koje su organizacije uputile Institutu na njegov zahtjev, te da se na temelju toga donose pojedini zaključci;
- mjerodavnost Instituta da kontrolira rad organizacija je bila vrlo ograničena i svodila se na to da dodjeljuje dozvolu za rad ukoliko su ispunjeni uvjeti iz Pravilnika, te da oduzme tu dozvolu ako spomenuti uvjeti prestanu biti ispunjeni. Budući da se radi o tehničkim, odnosno kadrovskim uvjetima, stvarna kontrola je bila izvan mjerodavnosti Instituta.

III. Zaključak

Sustav kolektivnoga ostvarivanja prava u Bosni i Hercegovini u izvještajnome razdoblju takoreći nije postojao, što se može zaključiti ne samo na temelju slabih ekonomskih efekata poslovanja organizacija nego i prema načinu njihova rada. Model organizacije nije postavljen logično – od titulara prava ka upravi organizacije, već obrnuto: nekoliko fizičkih ili pravnih subjekata osnuje organizaciju koja naknadno pribavlja legitimitet od onih zbog kojih postoji. U uvjetima kada ne postoje transparentnost i demokratičnost poslovanja, ima mjesta za sumnju u prave ciljeve postojanja organizacija.

Sve organizacije u Bosni i Hercegovini u izvještajnome razdoblju poslovale su u prostoru pravne praznine, bez posebnih pravila definiranih zakonom. Zbog toga razloga se njihovo poslovanje, koje je, inače, u najvećem djelu nespojivo sa spomenutim načelima modernoga sustava kolektivnoga ostvarivanja prava, ne može jednoznačno okarakterizirati kao protuzakonito. Ovom konstatacijom se organizacije ne amnestiraju od odgovornosti za eventualne propuste u svezi sa poštivanjem propisa koji reguliraju status pravnih osoba, računovodstvo, knjigovodstvo, porezne obveze i ugovorne obveze.

Stupanjem na snagu Zakona o kolektivnome ostvarivanju autorskoga i srodnih prava u Bosni i Hercegovini konačno se zatvara spomenuta pravna praznina i stvara čvrst i moderan okvir za provedbu sustava kolektivnoga ostvarivanja prava prema svojoj izvornoj misiji: službi ekonomskim interesima titulara prava, koji postaju glavni agens sustava, uz vođenje računa o legitimnim interesima korisnika.

IV. Efekti primjene Zakona o kolektivnome ostvarivanju autorskoga i srodnih prava („Službeni glasnik BiH“ broj 63/10)

Člankom 44. Zakona o kolektivnome ostvarivanju autorskoga i srodnih prava („Službeni glasnik BiH“ broj 63/10) predviđeno je da organizacije autora i drugih nositelja autorskih prava, te druge pravne osobe specijalizirane za ostvarivanje autorskoga prava koje su obavljale poslove kolektivnoga ostvarivanja autorskoga prava prije stupanja na snagu ovoga zakona nastavljaju raditi i poslije stupanja na snagu ovoga zakona.

Dalje, prema stavku (2) navedenoga članka Zakona, sve postojeće kolektivne organizacije dužne su uskladiti svoj statusni oblik i svoje poslovanje sa odredbama novoga zakona i podnijeti zahtjev za izdavanje nove dozvole za obavljanje poslova kolektivnoga ostvarivanja autorskoga i srodnih prava uz dokaze o ispunjenju uvjeta prema „novom“ zakonu u roku od dvije godine od stupanja na snagu ovoga zakona (odnosno do 11.8.2012. godine).

S ciljem uspostave i efikasnoga djelovanja sustava ostvarivanja autorskoga i srodnih prava, uključujući i kolektivno ostvarivanje, Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine, u zakonskim rokovima, pripremio je sve provedbene propise, i to:

- Pravilnik o medijaciji radi zaključenja kolektivnoga ugovora o kabelskoj retransmisiji radiodifuzno emitiranih djela („Službeni glasnik BiH“ broj 11/11),
- Pravilnik o načinu i formi ispunjavanja uvjeta za davanje dozvole pravnim osobama za obavljanje poslova kolektivnoga ostvarivanja autorskoga i srodnih prava („Službeni glasnik BiH“ broj 44/11),
- Odluku o iznosima naknada za reproduciranje za privatnu i drugu vlastitu uporabu autorskih djela i predmeta srodnih prava („Službeni glasnik BiH“ broj 77/11).

Kako bi se animirala najšira javnost, a posebice autori i korisnici, Institut je poduzeo brojne aktivnosti i organizirao niz seminara i radionica, među kojima:

1. U suradnji sa WIPO-om – Svjetskom organizacijom za intelektualno vlasništvo, Ženeva, organiziran je nacionalni seminar o temi: Kolektivno ostvarivanje autorskoga i srodnih prava u Sarajevu 28.10.2010. godine;
2. U suradnji sa IPR projektom zaštite intelektualnoga vlasništva u Bosni i Hercegovini USAID-a održani su seminari u Sarajevu, Banjaluci i Brčkom o pravnome okviru za kolektivno ostvarivanje autorskoga i srodnih prava u Bosni i Hercegovini, u razdoblju svibanj - lipanj 2011. godine.

Seminarima su nazočili zastupnici postojećih organizacija koje djeluju u Bosni i Hercegovini, brojni autori, zastupnici reprezentativnih udruga korisnika (elektronički mediji, RTV, ugostitelji i drugi).

Rukovodstvo Instituta je organiziralo brojne sastanke sa autorima, udrugama autora i zastupnicima reprezentativnih udruga korisnika.

Kolektivno ostvarivanje autorskoga i srodnih prava bila je i tema više sastanaka Vijeća za autorsko i srodna prava, savjetodavno-koordinacijskoga tijela Instituta, na kojem je, između ostaloga, organizirana i tematska sjednica o zakonskome okviru i djelovanju Regulatorne agencije za komunikacije (RAK), te o odnosima sa kolektivnom organizacijom u funkciji osiguranja dokaza o zaštiti autorskih prava od korisnika.

S ciljem dostupnosti javnosti svih informacija u vezi sa sustavom autorskoga i srodnih prava prema novim zakonima iz 2010. godine u suradnji i uz tehničku pomoć EU i IPR projekta USAID-a, Institut je pripremio i tiskao popularne publikacije pod nazivom:

- Osnutak udruga za zaštitu autorskih prava (zvanična publikacija WIPO-a, prof. dr. Ulrich Uchtenhagen, prevedena na tri zvanična jezika u BiH);
- brošura „Autorsko i srodna prava u Bosni i Hercegovini“ u kojoj su obrađena oba zakona, o autorskome i srodnim pravima, te o kolektivnome ostvarivanju autorskoga i srodnih prava (priredila: ravnateljica Instituta za intelektualno vlasništvo BiH) i
- afiša – zaštita autorskoga prava.

I pored uspostavljenoga pravnoga okvira i niza promidžbenih aktivnosti, do zaključenja ovoga izvješća nijedna udruga niti postojeća organizacija nisu dostavile zahtjev Institutu za izdavanje dozvole za kolektivno ostvarivanje autorskoga i srodnih prava sukladno odredbama zakona.

Iako je primjena Zakona o kolektivnome ostvarivanju autorskoga i srodnih prava na početku, već sada su vidljivi određeni pozitivni efekti njegove primjene:

- animirani su autori i drugi nositelji prava s ciljem organiziranja kolektivnih organizacija;
- reprezentativne udruge korisnika su aktivnije uključene u uspostavu novoga sustava, a osobito prigodom pregovaranja radi utvrđivanja tarife;
- Institut je dobio proširene ovlasti za vršenje nadzora nad radom kolektivnih organizacija, uključujući i pravo da u svako vrijeme zahtijeva od kolektivne organizacije izvješće o vođenju poslova, kao i uvid u poslovne knjige i drugu poslovnu dokumentaciju.

Puni efekti primjene Zakona o kolektivnome ostvarivanju autorskoga i srodnih prava će biti vidljivi tek nakon izdavanja dozvole i stavljanja u funkciju organizacija za kolektivno ostvarivanje sukladno sustavu koji je utvrđen novim zakonom.

V. Prijedlog zaključka

Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine predlaže da se donese sljedeći

Z a k l j u č a k

1. Usvaja se Izvješće o funkcioniranju sustava kolektivnoga ostvarivanja autorskoga i srodnih prava u Bosni i Hercegovini u razdoblju od 2005. do 2010. godine.
2. Donošenjem Zakona o kolektivnome ostvarivanju autorskoga i srodnih prava („Službeni glasnik BiH” broj 63/10) i provedbenim propisima uspostavljen je zadovoljavajući pravni okvir za kolektivno ostvarivanje, te u ovome trenutku nema potrebe za njegovim izmjenama i dopunama.
3. Pozivaju se autori i nositelji autorskoga i srodnih prava da intenziviraju svoje aktivnosti s ciljem ispunjavanja uvjeta za izdavanje dozvole za kolektivno ostvarivanje njihovih prava.
4. Neophodno je angažirati relevantne institucije u Bosni i Hercegovini da utvrde istinito i potpuno financijsko poslovanje postojećih kolektivnih organizacija.

VI. Dodatak: Poslovanje postojećih kolektivnih organizacija